
En Præst i Mikrofonen

Et stykke journalistik af

Kaj Munk

Udgivet i 2015. Teksten må i denne form frit benyttes med angivelse af Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet, som kilde.

Kaj Munk Forskningscentret, Aalborg Universitet.

Indhold

En Præst i Mikrofonen

4

En Præst i Mikrofonen

En Præst i Mikrofonen

En Præst i Mikrofonen.

Jp 13/2 32.

Pastor Nedergaards Radioprædiken.

Af Sognepræst Kaj Munk.

Lohses Forlag, der ellers ofte med de Tryksager, det udsender, ligger lige paa Grænsen af det anstændige, har i disse Dage ekspederet en lille Prædiken af Poul Nedergaard ud i det danske Folk, efter at han først selv havde sluppet den løs i Radioen.

Der vilde ikke være Gnist af Grund til at opholde sig ved den; den er hverken værre eller bedre end det gennemsnitlige af, hvad vi Præster staar og giver fra os om Søndagen; men da den er blevet angrebet temmelig heftigt, er der ikke andet for end ubetinget at kalde den god og give Lohse et lille Hurra for, at hans Forlag virkelig ogsaa kan slumpe til at være til en Smule Nytte for Kirken.

Prædikenen er holdt i Eliaskirken den 10. Januar 1932. Det var 1. Søndag efter Heligtrekonger, og Dagens Tekst var de bekendte Vers fra Markus-Evangeliets om Jesus, der velsigner de smaa Børn, som bringes til ham. Pastor Nedergaard kalder sin Prædiken for "Bring Børnene til Jesus", og uden synderligt at gaa ind paa, hvad Børnene vel kan have ud af det, benytter han Lejligheden til at slaa et Slag for Barnedaaben, Religionsundervisningen i Skolen, Søndagsskole og Børnegudstjeneste samt Konfirmationsforberedelsen, imens han ud af Teksten arrangerer sig Lejlighed til at ramme ud efter Kammeratægteskab og Børnebegrænsning og klør løs paa borgerlig Konfirmation og socialdemokratiske Ungdomsforeningers Opfordringer til at fejre Julen, ikke som en kristen Højtid, men som en gammel Naturfest.

*

Jeg kunde nu tænke mig en Kritik af en saadan Prædiken falde i omtrent saalydende Vendinger:

Det er dog en irriterende gammeldage og tillige grumme uaandelig Maade at prædike paa at presse Tekstens Ord, saa man begynder med at oplyse, at naar der staar "de førte smaa Børn til Jesus", saa er disse "de" sikkert Mødre og Fædre og Bedstemor og Bedstefar og Storesøster og Storebror og Onkel og Tante. Er det ikke en Hjælpeløshed fra den Tid, da en Prædiken *skulde* være i tre Kvarter? Og det er latteræggende ufikst, at man for at naa fra Teksten ind paa Børnebegrænsningens Omraade skal udlægge saadan, at Jesu Ord "Lad de smaa Børn komme til mig" forudsætter altsaa, at man har smaa Børn. Man kan sige, at slige Indvendinger er Bagateller, men det er alligevel saadanne Prædikeformer, der faar det til at vende sig i Maven paa Mennesker, som ikke et taalmodigt Liv igennem har vænnet sig til at sidde under Stolen.

Betydeligt værre er det imidlertid imod Kammeratægteskabet at paaberaabe sig et Skriftsted af "en af vore mest kendte, moderne, yngre Nervalger." Der er nemlig ikke kristeligt set Grænser for, hvor ligeegyldigt det er, om Videnskaben holder med en eller gaar imod

en. I samme Øjeblik, som vi er flyttet ind paa Religionens Grund, er der nemlig kun eet Spørgsmaal, der har Interesse for os, og det er Spørgsmaalet om Guds Vilje. Er det saadan, at et Menneske ved med sig selv, hvad der nu i dette eller hint Tilfælde er Guds Vilje, saa vil det ikke føle sig fastere i Sadlen, om Alverdens førende Aander ilede til og gav det Medhold, lige saa lidt som det vilde lade sig rokke, om de samme rystede paa Hovedet og erklærede det for galt. Vi, der har haft Søren Kierkegaard til at fortælle os, at naar Gud siger til Abraham: ”Sig Farvel til din Kone og gaa op paa Bjerget med jer eneste Søn og stik en Kniv i ham der!”, saa gør Abraham det, vi kan aldrig glemme dette. Selv om vi - det skal indrømmes Pastor Nedergaard - paa den anden Side kan have grumme svært ved at huske det.

*

Men saa kommer vi til noget ganske andet i Prædikenen: ”Kammeratægteskab har man vel alle Dage haft i Form af løse Forbindelser. Men i vore Dage dyrker man uden Skam de løse Forbindelser under dette Navn *ganske aabent*. Og det maa vi fra Guds Hus stemple som Synd.” Saalunde er virkelig Ordene. Endda med Streg under *ganske aabent*. Man faar uhjælpe ligt det Indtryk, at det, der fra Guds Hus skal stemples som Synd, er, at man ikke længere gaar fordægtigt til Værks. Nu vil Prædikanten væрге for sig og sige: ”Det er mit Udtryk, der er kluntet. Misforstaa mig nu ret!” Men det tør betvivles en Kende, at det er bare Udtrykket, der er Skavank ved. Længere hen hører vi nemlig, at lige saa slem som den klare og aabne Modstand mod Kristendommen er Ligegyldigheden. Og dette er i hvert Fald rivende piskende forkert. For Ligegyldigheden er mange, mange Gange værre, er det egentlig slemme; den klare og aabne Modstand er ofte en Ven.

Som et Tegn paa denne citeres f. Eks. fra et meget udbredt Ungdomsblad en Artikel om Jul, der nævner Indholdet af nogle kristne Julesalmer og saa fortsætter: ”Denne Tro og denne Trøst er ikke mere vor. Det er vel overhovedet i vort moderne Samfund kun ganske faa, der endnu ret af Hjertet bekender sig til den. Vore Tilhængere sætter langt stærkere deres Haab til Fællesskabet, til deres Kamp og til den lysende voksende Erkendelse end til en overjordisk Frelse. Derfor er disse gamle, kristelige Frelser-Fester i Dag mest en halv Leg med barnlige Erindringer, hvis det ikke ganske simpelt drejer sig om en uklar Sentimentalitet.”

Maa jeg spørge: Er det ikke blankpudset skinnende Sandhedstale? Maa man ikke fra kristelig Side raabe over til denne Ungdomslejr: I har Ret, Ret, Ret. Og I siger det, saa det kan forstaaes. Bravo! Halv Leg med barnlige Erindringer! Uklar Sentimentalitet! Jer kan vi gaa i Krig sammen med mod disse Mennesker for at rive dem ud af Legen og Sentimentaliteten - og saa bagefter slaas med jer om dem, *hvor* de skal føres hen?

Men Pastor Nedergaard har ikke Udsyn nok til at forstaa Værdien af den aabne Modstand, og saadan faar han da let et Skær over sig af at holde paa Kirkeligheden mere end paa Kristendommen.

Derfor falder videre hans Forsvar for Daab og Søndagsskole og Konfirmation underligt banalt og udvortes ud. Daaben, der dog betegnes som en Indvielse, bortforklares i samme Aandedræt som ikke en magisk Handling (hvad den dog er), men en Forpligtelse for Far

og Mor (hvad den vel ogsaa er, men ikke i Hovedsagen). Og hvad han naar at nævne som Resultatet af alle de oftomtalte kirkelige Anstrengelser for at bringe Børnene til Jesus er saamænd dette, at hos gamle og syge, der i mange Aar ikke har haft Forbindelse med Kirken, dukker, naar det kniber, naar Døden banker paa, det ene Skriftord og Salmevers efter det andet frem.

*

Saadan kunde jeg tænke mig, at denne lille Bog fra Lohses Forlag kunde kritiseres, og jeg har givet mig god Tid, fordi den har saa mangt og meget tilfælles med en Skok af kristne Prækener i Verden. Men nu viser det sig, at det er slet ikke noget af alt dette, den er angrebet for; men det frygtelige, det aldeles utilstedelige ved den er, at den ikke har været neutral. Tilmed er den holdt udi Radioen.

Og heroverfor sætter jeg mig ned paa min Hale med et Bump. Neutral! Du store Kineser! Neutral! Som om det ikke var det eneste værdifulde ved denne Tale, at den var aggressiv! Som om det ikke var den eneste værdifulde ved denne Tale, at den var aggressiv! Som om det ikke var den visse Død for en Prædiken at være neutral! Som om der ikke længe nok i vor Kirke er talt ordinært og slapsvanset og monotont og ud i Luften! At "Socialdemokraten", hvis Redaktionslokale er fuldt af Skraldespande, har saa svage Nerver, er forunderligt. Skulde Præsten ikke have Lov til, have Pligt til at tale ud af sin fulde Overbevisning? Skulde han udstyre sig med en Mundkurv, inden han gik paa Prædikestolen? Jeg ved nok, at Forstyrrelser af Gudstjenesten er forbudt (hvad maaske er uheldigt), og at Radioen ikke har udstyret sine Lyttere med Afsenderapparater. Men man har Lov til at gaa sin Vej, naar man vil, og lukke af, naar man vil, og næste Dag staar Bladenes Spalter en aabne, og saa længe har man kun godt af at styre sig.

Gævt skal Pastor Nedergaard roses for sit Mod til at tage Dagens Begivenheder med op paa Prædikestolen og til at vise sin Anskuelse uindpakket frem. Og han skal ikke lade sig kyse til at være høflig af Mr. Stick, naar denne træder frem i "Politiken" og dokumenterer den vanlige københavnske Journalists Geografikundskab, at Danmark er en Kolonihave til København - eller lade sig gaa paa af Barthianerne, hvis maanesyge og kuldske teologiske Dagen-derpaa-Fornemmelser aldrig kan forsones sig med, at en Præst tager praktisk paa Tingene i sin Virksomhed. Nej, han skal bare uanfægtet og ubekymret blive ved med at bide fra sig og være aktuel.